

החיל האנטי-מטוסי החדש - כוחו אתו

סית של נומך טיסתם-הפעלתם...), יעשו את השימוש בכוחות-קרקע א.מ. בין מסוג הארטילריה-ה"קנית" (ה"תותחית") ה"מסורתית", ובין מן הסוג הרקטי, חסר-הקנים, — לדלי-יכולת ולרחוק-מתכלית. משום כך, במידה שראו בכלל עתיד להתגוננות מטוסי סית מן הקרקע — ראוהו, בראש וראשונה, בטיפוח הקליעים-המונחים, על גלגוליהם ואפשרות יותיהם השונים. באופן גלוי למדי דובר על כך, למשל, בסקירות על פעולתם והישגיהם של מהנדסי-הצבא הצרפתיים, כשהוטלה עליהם משימת ההכנות לכינון מערכת יעילה של כוחות-מגן אנטי-מטוסיים. וכן ידועה התכונה הרבה בארה"ב להעברה הדרגתית של הארטילריה הנגד-מטוסיית — עכ"פ, בחלק ניכר — על פסים של שיגור קליעים-מונחים; והרי אין זו רק תכונה מחקרית, או אף הדרכתית, בלבד — כי אם ראשית כינון רשת היחידות המיוחדות-לכך.

והנה, הידיעות המצטברות והולכות בהתמדה מחזית קוריאה — מעידות כאילו על כך שחל כבר איזה מפנה-של-ממש באפשרויותיה בפועל של ההגנה האנטי-מטוסיית הקרקעית.

לרגלי הצטרפות של מסיבות, שאינן מענינה של רשימה זו, פועלת האויריה האמריקאית בקוריאה (וכן כוחות-האויר הבריטיים, האוסטרליים, הדרום-אפריקאיים הנלויים אליה), ברוב המכריע של משימות-הטיסה שלה, מעל לשטחים התפוסים בידי הכוחות הסיניים והצפון-קוריאניים. כידוע, אבידותיה אינן מבוטלות, גם אם אינן כבדות ביותר. על תוצאות התנגשויות בין מטוסי שני הצדדים — ועל כמה מהנתונים הפועלים במלחמת-האויר שבזירת-קוריאה, ובעיקר — מצד תכונות המטוסים של הצדדים היריבים — עמדנו כבר בחוברות קודמות (עיין חוב' ס"ט, עמ' 92; וחוב' ע', עמ' 77). אולם המפתיע הוא:

גודלו של אחוז המטוסים שנפגעו ע"י כלים הפועלים מן הקרקע. זיונם האנטי-מטוסי של הכוחות הצפון-קוריאניים והסיניים כאחד לא עורר, מלכתחילה, את הרושם כי אמנם מצוי כאן בר-התמודדות רציני לחיל-האויר האמריקאי. הסבר-מה אפשר למצוא בעובדה הנ"ל

ידיעות החוזרות-ונשנות מחזית-קוריאה — מאירות מחדש את בעיית עתידה של ההגנה האנטי-מטוסיית. על סף מלה"ע ב', — וכן בכמה פרשות, מהעיקריות והאופייניות באותה מלחמה, וביחוד בראשיתה — רוחה הדעה כי מטוסי-הקרב ממלא את התפקיד הראשי בה"א-הידיעה בין אמצעי-ההתגוננות בפני התקפות-אויר אויבות; ואלו כלי היריה האנטי-מטוסי הפועל-מהקרקע לא נודעה לו, בעצם, אלא תעודה משנית ומסייעת בלבד. ואכן, סיכומים סטטיסטיים של כמה מערכות קרקע-אויר שבאותה מלחמה אישרו במידה רבה הנחה כללית זו. אפילו שעה שהונהג, במערכת-בריטניה, בראשית סתיו 1940, "מחסום-האש החדש" "The New Barrage" כפי שפונה משום דרכי-ההירות — דהיינו, מחסום-האש הרקטי הראשון — הרי עם כל העזרה המוגברת שניתנה על ידיו לכוחות-המגן האויריים הבריטיים, לא היה בכך כדי לשנות מיסודה את ההערכה המקובלת הנ"ל; וכן — אף לא את היחס האחוזי הכללי בין מטוסי-הגרמנים שהופלו ע"י "ספיט-פיירים" ו"האריקנים" — לבין אלה שהופלו ע"י אש-הקרקע הא.מ., על כליה וסוגיה השונים. לפי ההערכות הבריטיות — אחד מכל שבעה מטוסי-אויב ש"חוסלו" מעל לבריטניה בשנתים הראשונות של המלחמה הופלו על ידי הארטילריה הא.מ. (המספרים-המוחלטים הרשמיים היו: 600 — ע"י הא.מ.; 3.900 — ע"י מטוסי-הקרב). אכן, בחודשי מרס-אפריל 1941, למשל, היתה כבר ההנחה כי לעומת כל שני קרבנות של מטוסי-הקרב — הופל מטוס אחד ע"י התותחים הא.מ..

הופעת מטוסי-ה"ג'ט", שחלה בשלב האחרון של המלחמה, והתפתחותם והשתכללותם המהירות במשך השנים מאז — על תוספת-המהירות הכוללת, בכל סוגי אוירית-המלחמה (בתוך זה — גם במפציצים, ולא רק במטוסי-הקרב בלבד) — ועד להופעתו, בסוף, של מטוסי-ה"ג'ט" אף בגלגוליו כמפיציץ — כל אלה, נראה כי נטו כאילו לחזק אותה הנחה מלפני 10—12 שנה. נתפשטה הדעה האומרת כי מהירות טיסתם של טיפוסי-המטוסים החדשים — מזה, והגובה האפשרי של מעופם והפעלתם — מזה (ובמקרים מסוימים — דוקא התחבולה הטק-

בשלהי 1951 (שבוע המסתיים ב־10 בנובמבר 1951) שלא היה כנראה יוצא־דופן מבחינת סיכומי האבי־דעות במטוסים, הביא לחיל־האוויר של בעלי־הברית את הפסד של 7 מטוסים מאש־קרקע אויבת לעומת שני המטוסים אשר הפסידו בקרבות־אוויר. בסיכום אחר, לחודש ינואר 1952 — אבדו לבעלי־הברית 50 מטוסים — ומאלה 44 מאש ההגנה הא.מ. על כל סוגיה, מכלים שעל־פני־הקרקע. והרי כמה דוגמאות — במידה שעלה לכנסן, והן לאו דוקא „מבוררות“ לצורך קרהוכחה מסוים (ועצם תוכנן יעיד על כך): —

כי כוחות־האוויר האמריקאיים בקוריאה פועלים כמ־עט תמיד מעל השטחים הנתונים בידי יריביהם. אולם הן כך היה גם בפרשת ההתקפות הגר־מניות על בריטניה, למשל, ובפרשת ההתקפות של בעלי הברית על גרמניה. ואין לומר (עכ"פ, ודאי שלא במחצית־השנה האחרונה) כי תר־פעה זו מקורה עתה בכך שכוחות־האוויר הסיניים נפלו, יחסית, במידה רבה ממטוסי־ההגנה הבריטיים בשנות 1940-41, או הגרמניים — ב־44-1942; ושעל כן ניתן אפילו לאבידות מעטות מאש־הקרקע להוות אחוז גבוה מאוד בכלל אבידות־המטוסים. שבוע אחד

5 מטוסי־ברית אבדו בקרבות־אוויר, 3 ע"י אש־קרקע.

"	"	"	7	"	"	"	"	"	2	—
"	"	"	0	"	"	"	"	"	1	—
"	"	"	0	"	"	"	"	"	2	—
"	"	"	0	"	"	"	"	"	7	—
"	"	"	2	"	"	"	"	"	5	—
"	"	"	0	"	"	"	"	"	0	—
"	"	"	0	"	"	"	"	"	0	—
"	"	"	5	"	"	"	"	"	0	—
"	"	"	8	"	"	"	"	"	2	—

בשבוע של 20-26 אוקטובר 1951

(בהם כמה B-29 — הם „מצודות־רבתי מעופפות“)

בשבוע	4-10/11
בשבוע	18-24/11
(על אף העובדה שנערכו התקפות רבות על מטרות־קרקע, וה„מצודות“ נתקלו באש א.מ. כבדה מאוד).	
בשבוע	25/11-1/12
(הגם שמספר התקפות־הקרקע, תוך סיוע־אוויר מהודק, הגיע באותו שבוע לשיא ללא־תקדים).	
בשבוע	26/11-6/12
"	1-7/12
"	8-15/12
"	21-28/12
"	29/12/51-4/1/52
"	12-18/1/52

על אף התנודות הבולטות, שבין סיכום־חל־קי אחד למשנהו — בולטת אחידות־המגמה: יכולת בלתי־מבוטלת (אם כי מוגבלת) של כלי־הקרקע הא.מ. לפגוע בתוקפים־מ־האוויר, ועל כן גם לצמצם, לעתים, את היקף ההתקפות, ולעתים אף את היקף הישגיהן הממשיים. דברים אלה אמורים בחשבון ה„טכני“ של פגיעות, או של מניעת התקפות וכו' — בלי כל ציון לצד האופרטיבי, העשוי להתבטא בשחרור־יתר (ולו גם יחסי) של הצד־המתגונן לפעולות יזומות, עקב האפשרות להניח במידת־מה את ההגנה על נקודות חיוניות עלולות־פגיעה לכלים א.מ.

היש ליחס יעילות ותכליתיות אלו (יחסיות, לפ־חות) של ההגנה הא.מ. הסינית והצפון־קוריאנית לאיזה שכלול בולט שחל במערכות כליה השונים: — תותחים א.מ. ניידים או ניחים חד־קניים או רב־קניים; מתקנים רקטיים וגלגוליהם (באם הופעלו

יש אמנם לציין, כי חלק ממטוסי־הברית הללו היו מטוסי בוכנה (אמריקאיים ואוסטרליים), לאו דוקא מטוסי „ג'ט“; אולם המדובר הוא במיעוט. מספר ה„מצודות־רבתי“ בין המטוסים שנפגעו לא היה רב יחסית. רוב קרבנותיה של אש־הקרקע נמנו, בדרך־הטבע, על סוג „מפציצי־הקרב“ (ביתר דיוק — „מטוסי־קרב — מפציצים־קלים“).

יתכן, כי הבלטה רבה יותר למציאות־הדברים תינתן ע"י שני סיכומים נוספים כוללים־יותר. בנובמבר 1951 — אבדו 6 מטוסי־ברית בק־רבות־אוויר; 21 הופלו ע"י אש־קרקע.

מכתבו של מיניסטר־האוויריה האמריקאי, בינו־אר 1952, ציין כי עד ל־18/12 נפגעו 87 אחוז ממטוסי־הברית שאבדו (384 — היה מספרם הכולל) מאש־הקרקע.

המיניסטר מסביר כיהסיבה לכך היא ריכוז פער־לות־סיוע־מהודק.

זו שלישי אבידות המפציצים האמריקאיים מעל לגרמנים; ואילו ב־45—1944 — שלישיים; והרי זו התקדמות רבת־רושם, אף אם ניחס לפחות חלק מהירידה היחסית הזאת שבהישגי מטוסי־הקרוב הגרמניים לירידה מסוימת אשר חלה בינתיים בכוחם המוחלט. והרי גם גייסות־הפלישה הבריטיים־האמריקאיים באירופה הגיעו באותן שנים לאחוז גבוה של פגיעות במטוסי־הגרמנים (כעשירית, מדי הופעתם) ועלו על הפגיעות שע"י מטוסי־הקרוב. הרי שלפנינו חזיון האופייני למצבים אפשריים מסוימים ביחס־הכוחות שבין מטוסים לכלי־הקרע בצבאות מתמודדים. והלקח המשתמע ממנו הוא כי אם גם תבוא אולי שעת־הבטלות־המאונס של מערכת ההגנה הקרקעית ואבדן ערכה — הרי שעה זו טרם הגיעה; ובאם יושקע מאמץ ראוי בחימושו ואימונו של חיל אנטי־מטוסי — הריהו מאמץ כדאי, משתלם — ואף חיוני.

כללו של דבר: אף שאין ביכולתנו לקבוע ניתוחים מבוססים ובטוחים לגבי הרכבה ואורח־פעולתה של מערכת ההגנה־הנגד־מטוסיית הקרקעית אשר לכוחות הסיניים והצפון־קוריאניים, (ודרך אגב, יש לציין כי הגנה זו לא יכלה למנוע פגיעות קשות מאוד מן האויר הן בגייסות הלוחמים והן בתעבורה ונקודות־צומת בעורף — וודאי שלא גרעה כלל מן ההכרח הכללי והכולל של הסוואה נגד־מטוסיית משובחת) — יש להדגיש את העובד־דה האזביקטיבית המשתמעת מידיעות כנ"ל, כי בכל גוף־צבא, חייבות להיות מוקדשות תשומת־לב, מת־שבה ושקידה מתמידות לענין מערכת הגנתו האנטי־מטוסיית האקטיבית (בשילוב עם הסוואה והעלמה ראויות־לשמן). והוא הדין — לגבי מרכזי־ישוב, מפ־עלים ודרכים שבעורף.

שם כאלה); ואחרון למנין, אך לא אחרון בחשיבותו בבנין כוח א.מ. — כלי־הרגלים האבטומטיים השונים או אף מטחים־קיבוציים של נשק־פרט? אין ידיעות מיוחדות על כך; ואין גם סיבה להניח כי בזאת שורש מצב הדברים המתואר. במידה שטמון כאן „סוד“, יתכן והוא צפון בשלושה אלה: במתן מידה מספיקה של הנשק המתאים ה„רגיל“ (אנטי־מטוסי מיוחד, ואבטומטי־כללי) לגייסות; דריכות כללית למילוד התפקיד של מתן אש נגד־מטוסיית, ואימון מתמיד לכך; ההסוואה הטובה, — שצוינה בכל הדרו־חות. והיא אולי היחיד בין גורמים אלה שאת קיומו אפשר לציין בודאות — המגדילה ממילא את סיכונם של המטוסים התוקפים, הן ע"י מניעת פגיעה־מוקדמת בקני הכלים הא.מ., והן בשל מתן־האש מתוכם, כלפי המטוסים, במפתיע. במידה שהערות אלו הן מציאותיות — הרי יש בלקח הידיעות־מקוריה משום אות־מדרבן לגייסות האנטי־מטוסיים שבכל צבא וצבא — וכן למאמץ האימון הנגד־מטוסי בגייסות־הלוחמים בכללם, שהנו מתפ־קידם הן של מוסדות ההדרכה הכלל־צבאיים והן של הפיקוד הישיר.

* *

לקח זירת־האויר בקוריאה הוצג עד כה, ברשימה זו, לעומת הסיכומים משנותיה הראשונות של מלחמת־העולם. דבר זה עלול לעורר את הרור־שם, כי לפנינו חזיון של עליה פתאומית בערכה של ההגנה האנטי־מטוסיית, ואילו לאמתו של דבר אין כאן אלא שמירה על מעמדה הקודם — כפי שאפשר להינכח מכמה דוגמאות ממציתת השניה של מלה"ע. הבולטת שבהן הנה זו של ההגנה הא.מ. הקרקעית של הגרמנים: ב־1943 קצרה

הריהי בגדר אמצעי־מגן נוסף, שנועד למתן הגנה במקום לנקודות־מפתח מסוימות. דוגמה מאלפת לכגון אלה — אפשר לר־אות בצי, במסעו בימים. מטוסי־קרוב, שב־סיסם ב„נושאות־מטוסים“, שומרים על הש־ייטת בכללה בפני התקפת־אויר אויבת; ואלו מערכת־המגן הנגד־מטוסיית שבכל אניה וא־ניה — מגינה על אותה ספינה מסוימת. וכאשר בצי ובהגנה הארצית — כך הוא גם בצבא, הפועל בחזית.

גנ. אירבין, מפקד הפיקוד־הנגד־מטוסי של צבא ארה"ב

שילובם של חיל־האויר המגין ופיקוד החיל הנגד־מטוסי מאפשר הגנה־של־ממש; והוא נשען על האורח היעיל שפיתח חיל־האויר להפעלת מערכת־האזהרה וכוחות מטוסי־המלכוד אשר לו. מטוסי־קרוב אלה, בעלי הניידות הטקטית והאיסטרטגית הרבה, הם זינה התכליתי ביותר של ההגנה־על־אזורים. ואילו עצמתה של האש הנגד־מטוסיית, מ„קרע־אל־אויר“, אשר לחיל־הצבא — המ־קוימת ע"י תותחים, או ע"י קליעים־מונחים —